

3. Михайлюк О.Л. Екологічні ризики туристичної діяльності в Одеському регіоні. *Теорія та практика менеджменту безпеки*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (16 травня 2018 р.) / Відп. ред. проф. Л. М. Черчик. Луцьк, 2018. С.109-112.

Бей В. В.
Одеський національний економічний університет
м. Одеса, Україна
*Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри
туристичного та готельно-ресторанного бізнесу*
Нездоймінов С. Г.

РОЛЬ МУЗЕЙНИХ ЕКСКУРСІЙ В РОЗВИТКУ КУЛЬТУРНО- ПІЗНАВАЛЬНОГО ТУРИЗМУ

На сучасному етапі туристично-екскурсійна сфера є важливою для економічного та культурного розвитку як кожного регіону загалом, так і територіальних громад зокрема. Туристична діяльність поступово інтегрувалась з іншими сферами людської життєдіяльності. Вона сприяє поповненню надходжень до бюджету, створенню нових робочих місць та підвищенню рівня туристичної привабливості території. Останніми роками розвиток цієї галузі в Україні характеризується позитивними змінами. Проте поширення пандемії COVID-19 та введення воєнного стану в Україні не сприяють розвитку туристичної індустрії [1].

Війна в Україні та пандемія COVID-19 стало причиною закриття більшості музеїв, які щорічно відвідували мільйони туристів та екскурсантів. У розпал пандемії Міжнародна рада музеїв наводить дані про закриття 95 % музеїв по всьому світу. Мінімум 85 % музеїв не працювали в кожному регіоні через обмежувальні заходи. Кількість відвідувачів Національного Імператорського музею в Тайвані, який не закривався під час пандемії, істотно знизилася: близько 274,5 тис. відвідувачів в грудні 2019 року в порівнянні з 62 тис. відвідувачів в лютому 2020 року. Оцінки економічних втрат музеїв від

наслідків пандемії COVID-19 в основному ґрунтуються на проведених опитуваннях і на даних з Європи та Північної Америки, оскільки в інших регіонах світу подібна інформація має обмежений характер. Згідно з попередніми даними Мережі європейських музейних організацій великі музеї, а також ті, які розташовані в туристичних зонах, відзвітували про падіння доходів на 75–80 %, що еквівалентно сотням тисяч доларів США на тиждень. Багато невеликих музеїв, які практично повністю залежать від продажу квитків, опинилися під загрозою повної втрати бюджету за період, коли вони змушені залишатися закритими [2].

Музейне середовище, незважаючи на спроби впровадження інтерактивних і мультимедійних технологій в експозиції, як і раніше, залишається вкрай консервативним. Згідно із заявою ЮНЕСКО далеко не всі музеї змогли оперативно підлаштуватися під нові реалії та запропонувати своїм відвідувачам онлайн-контент під час карантину [2].

Проте тимчасові фінансові труднощі були лише частиною проблеми. Значно більшої уваги потребувало питання втримання відвідувачів. Збереження соціальної ролі та значущості музеїв у суспільстві перетворилося на першочергове завдання як для самих закладів, так і для суспільства. Ефективніше з ним впоралися музеї, що мали високий рівень впровадження інформаційних технологій. Зокрема, Лувр під час карантину повністю перевів свою роботу на дистанційний режим. Значна частка охоплення його експозицій віртуальними екскурсіями забезпечила йому лідерські позиції за онлайн-переглядами в умовах карантину. Онлайн-матеріали Лувру за перші місяці мали понад 10млн переглядів [3].

Для більшості музеїв України основним каналом поширення інформації про свою діяльність стали сторінки в соціальних мережах (Facebook), сайти. т.д. Сторінки музеїв стали не лише місцем висвітлення їхньої діяльності (перелік заходів, відеоекскурсії, онлайн-заняття, фото), а й майданчиком для обговорення, висловлення побажань через уподобання чи репости. Активність

роботи музеїв у соціальних мережах стала першою сходинкою для подальшої диджиталізації культурно-пізнавального туризму, послуг екскурсіводів [3;5].

Після пандемії коронавірусу, українські музеї стикнулись із ще складнішими викликами – російський напад та військові дії агресора в Україні.

Не всі музеї цього року матимуть змогу показати свої експозиції, та вони знаходять інші способи як виконувати свою місію і зустрітись з людьми – проводять екскурсії поза музеями, лекції на інших майданчиках, кінопокази, виставки, концерти, художні пленери і майстер-класи. Деякі музеї, що зможуть прийняти у себе, пропонують вільний вхід. Музеї знайомляться із внутрішньо переміщеними людьми у місцях їхнього перебування, щоб інтерактивно і пізнавально провести час, запросити до себе в гості.

Зокрема, у Львові, музей Міста спільно з командою дітей створили суб'єктивну мапу центральної частини Львова з місцями, які діти рекомендують відвідати своїм одноліткам. Мапа стала основою для квесту «Як риба в місті» і ми пропонуємо вам зробити перший тестовий «заплив». Щоб подорож була цікавою, на старті кожен зможе випозичити в музеї набір мандрівника з мапою, завданнями та інструментами для проходження квесту. Ті, хто успішно відгадає локації та виконають всі завдання, отримають символічний подарунок від Музею Міста [4].

В умовах воєнного стану Харківський Літературний музей тимчасово зупинив звичний режим роботи – його експозиції більше не доступні для відвідувачів. Але у музею залишилась його сила. Вона в його колекції та людях, які тут працюють. Початок повномасштабної війни рф проти України змусив ще раз переконатися в актуальності гасла «Геть від Москви!», виведеного століття тому з позиції Миколи Хвильового щодо орієнтації української літератури не на російські, а на європейські стилі і напрямки у мистецтві. Але тепер працівники музею скористались цим гаслом буквально, рятуючи колекцію і евакуйовуючи експонати. Тепер колекція в безпеці, але вона не мовчить і продовжує надихати [4].

Таким чином, зростання ролі музейних закладів у туристичній індустрії є актуальним напрямом сучасного культурного та економічного життя, особливо в умовах війни. Кожен регіон формує свій туристичний потенціал на основі наявних туристичних ресурсів [1]. Музеї, як один із видів історико-культурних туристичних ресурсів, є об'єктами туристичного потенціалу регіону та зацікавленості туристів. Застосування інтерактивних технологій та діджиталізація екскурсій дозволяє привернути увагу до музейних екскурсій та надати їм нового дихання.

Список використаних джерел:

1. Карпюк А.В. Роль музеїв у туристичному розвитку та екскурсійній сфері міста Луцька. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1657>
2. Антоненко В. Музеї як туристичний ресурс в умовах пандемії covid-19: виклики та нові можливості. URL: <http://tourism.knukim.edu.ua/article/view/235149/233803>
3. Романуха О. Трансформація музейної сфери в умовах пандемії COVID-19. URL: http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/23855/Romanukha_Bershova_Transformatsiia_muzeinoi_sfery_v_umovakh_pandemii_COVID-19.pdf?sequence=1&isAllowed=y
4. Сила і стійкість музеїв під час війни. URL: <https://www.lvivpost.net/kultura/n/48399>
5. Нездоймінов С.Г., Загорулько С.І. Музейна мережа у контексті сучасних проблем екскурсіології. *Науковий вісник [Одеського національного економічного університету]*. 2017. № 6. С. 81-93.